

(/)

 (/)

> Landbrug, håndværk, industri ([http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri)

industri)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > When China awakens

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/de-bornholmske-husmaend>)

When China awakens

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2866

Del artikel: ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens))

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens))

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens&title=)

[awakens&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/when-china-awakens&title=))

Morten Pedersen

When China awakens... Dansk multinational virksomhed i Asien før Anden Verdenskrig

Syddansk Universitetsforlag 2018. 619 sider, 398 kr.

Af Claus Møller Jørgensen

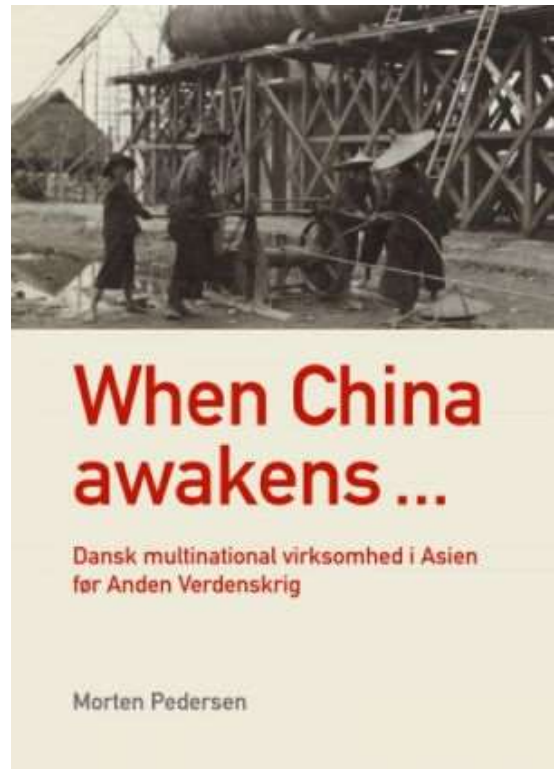
I slutningen af 1930'erne havde F. L. Smidth og Co. i årtier været hovedleverandør af teknologi til Asiens cementindustri. Firmaets vej til denne status er genstand for Morten Pedersens disputats *When China awakens*, der ikke alene holder sig til at undersøge den kinesiske case, men også hvordan F. L. Smidt fandt vej til markeder og markedsdominans i Siam (Thailand), Japan og Indien. F. L. Smidt byggede cementfabrikker i alle fire lande og havde opnået en monopollignende position, som betød at driften og udviklingen af den cementindustri, som af lederne i de fire lande blev set som afgørende for landenes modernisering og selvstændighed, i vid udstrækning blev lagt i hænderne på danskere. F. L. Smidt var et blandt flere eksempler på, hvordan danske virksomheder gennem det 20. århundrede erobrede og fastholdt global markedsdominans inden for videnstunge, højteknologiske nicher, som fx fabriksanlæg til cementproduktion.

Teknologiudvikling gjorde F. L. Smidt til en af de førende virksomheder inden for fremstillingen af maskiner til fremstilling af cement, en teknologiudvikling der i vid udstrækning skete ved at opkøbe patenterede teknikker og videreudvikle dem i kraft af egen ekspertise og videreuddannelse af generalister i form af veluddannede ingeniører fra Polyteknisk Lærestanstalt. Teknologiudviklingens resultater blev testet på egen cementvirksomhed i Ålborg, Aalborg Portland, hvor de også kunne vises frem for potentielle kunder, og derefter produceres på maskinfabrikken i Valby og leveres hvor kunden måtte ønske. Den hjemlige danske cementindustri blev, som det formuleres, et "innovationslaboratorium" til implementering, afprøvning og forbedringer af nyt maskineri og nye produktionsmetoder, hvilket gav F. L. Smidt en fordel, men ikke nødvendigvis en altafgørende fordel.

Et fast greb om det danske hjemmemarked og en strategisk alliance med en anden stor multinational dansk virksomhed, nemlig Østasiatisk Kompagni, gav et godt grundlag for virksomhed i østen understøttet af småstatsfordelen. Småstatsfordelen bestod i, at en virksomhed fra en ufarlig småstat som Danmark kunne manøvrere med heldigere resultater end konkurrenter fra imperialistiske stormagter som England, Tyskland og Frankrig, der af de politiske ledere i Asien med god ret blev set som en trussel mod landenes selvstændighed. Danske virksomheder havde således en konkurrencefordel, som de store landes virksomheder ikke havde.

Til småstatsfordelen sluttede sig personlige netværk, som inkluderede andre danske virksomhedsfolk og diplomatiet, som spillede en positiv rolle for, at F. L. Smidt kunne komme ind på de asiatiske markeder. F. L. Smidt kunne i vid udstrækning trække på nære samarbejder med andre danskere i Danmark og ude i verden, og både andre virksomheder, enkeltpersoner som ØK's H. N. Andersen og kræfter fra det officielle Danmark var ressourcer i virksomhedens internationalisering.

Bogen viser, at småstatsfordelen ikke var en konstant. Efterhånden som en generel antivestlighed slog igennem i Kina og Japan i slutningen af 1930'erne, blev det sværere for F. L. Smidt at manøvrere, hvilket dog også skal ses i sammenhæng med, at landene selv var begyndt at uddanne kapable ingeniører med erfaring i virksomhedsledelse, og dermed ikke var så afhængige af F. L. Smidt som tidligere. I Indien var

det nærmest modsat. Her tillagde man hele vejen igennem de danske teknologisk kompetencer afgørende betydning samtidig med, at F. L. Smidt i Indien formåede at indlejre sig meget stærkt i de indiske forretnings- og personnetværk, hvilket gav virksomheden et stærkt greb om det indiske marked.

Viden spillede en central rolle. Både som grundlag for internationaliseringsstrategier i kraft af viden om de markeder, man agerede på, men især F. L. Smidts succesfulde monopolisering af teknologisk vidensopsamling var afgørende. Den udsprang af det apparat, virksomheden rådede over til opbygning, indsamling og akkumulering af viden, som var en forudsætning for, at de konstant kunne levere anlæg som repræsenterede den nyeste og mest avancerede teknologi. Det faktum at danske ingeniører trådte ind som ledere af de udenlandske anlæg, gjorde, at også disse anlæg kom til at indgå i virksomhedens samlede vidensoparbejdning i kombination med det konstante udviklingsarbejde, der foregik i laboratorierne i Valby og testanlæggene i Ålborg.

Dette er en disputats med alt hvad dertil hører af teoretiske og metodiske overvejelser, detaljeret og arkivkildebaseret fremstilling og omfattende analyse. Sprogligt kan den måske ind imellem forekomme lidt vanskelig, men de fremmede begreber der bruges, introduceres i indledningen, så man er godt hjulpet. Skulle man være særlig teknikinteresseret, findes der en lang fremstilling af cementfremstillingens teknologi og teknologiske udvikling, hvormed sagt, at alle aspekter undersøges, som genren kræver. Der er generelt flere billeder end der plejer at være i disputatser og godt for det.

At tiden mellem 1880 og 1920 var den første storhedstid for dansk multinational virksomhed, er ikke nogen hemmelighed blandt virksomhedshistorikere, og har ikke været det i et stykke tid. Denne bog lægger endnu en vægtig, teoretisk velorienteret og veldokumenteret brik, der både passer til de brikker, der allerede er lagt, men som også føjer ny viden til om den historiske internationalisering af en danske virksomheder. På den baggrund kan man få nuanceret sit syn på Danmark som et udelukkende landbrugsland, og konstaterer, at der ved siden af andelsmodellen også fandtes en københavnermodel for moderne virksomhedsdrift, hvilket der ofte er en tendens til at overse.

[Historie-online.dk, den 15. januar 2019]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/de-bornholmske-husmaend>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

BARNDOM PÅ LANDET

(<http://www.historie-online.dk/boger/barndom-paa-landet>)

INDUSTRIMINDER I DET GAMLE ÅRHUS

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegtshistorie/industriminder-i-det-gamle-aarhus>)

